

Taistelkaa kanssamme oikeudenmukaisen maailman puolesta

Dr. **Denis Mukwega**n puhe *Unohdettu Kongo?* -tilaisuudessa vapaasti lainattuna. Muistiin kirjasi Ekumeenisen vastuuviikon koordinaattori **Anna Hyvärinen**.

-

Minulle tuo toivoa se, että saan olla Suomessa. Saan olla maassa, jossa diplomatia on suuntautunut ihmisoikeuksiin, kunnioitukseen ja oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen.

Teidän kiinnostuksenne antaa toivoa maailmassa, jossa yksilökeskeisyys on vallannut alaa. Mutta kuinka voisimme olla välinpitämättömiä, kun tiedämme Kongon demokraattisen tasavallan tilanteen ja tiedämme viime vuosikymmenten väkivaltaisuuksissa ja levottomuuksissa kuolleen kuusi miljoonaa ihmistä.

Maassamme on yli 4 miljoonaa pakolaista, jotka eivät viime vuosikymmenen aikana ole olleet kuutta viikkoa kauempaa yhdessä paikassa. Yli satatuhatta naista on raiskattu. Väkivalta koskettaa kaikkia perheitä. Emme silti halua vaipua pessimismiin, koska tie rauhaan on olemassa.

Sodan ja rauhan välissä

Monista yrityksistä ja sopimuksista huolimatta elämme yhä sodan ja rauhan välisessä tilassa. Elämme ilmapiirissä, jossa rikoksista ja pahuudesta ei rangaista. Elämme tilassa, jossa demokratia ikään kuin kielletään. Tälläkin hetkellä aseelliset ryhmät terrorisoivat eri alueita, erityisesti idän aluetta. Aseellisiä joukkoja johdetaan usein muista maista, kuten Ruandasta ja Kiinasta. Ryhmät terrorisoivat ihmisiä päästäkseen käsiksi arvokkaiisiin luonnonrikkauksiin. Tähän yhdistyy rankaisemattomuuden ja korruption kulttuuri, joka vaikuttaa epävakautteen ja turvattomuuteen ja ajaa koko kansaa väkivaltaan. Myös poliittisella tasolla väkivalta on läsnä.

Kongolaisten halu demokratiaan vuonna 2016 jäi kuulematta. Nuoret yhdessä kansalaisyhteiskunnan kanssa osallistuivat rauhanomaisiin mielenilmauksiin. Mielenilmaukset tukahdutettiin väkivaltaisesti. Vaalit olivat lopulta vain peliä. Presidentti valittiin, vaikka hänellä oli vain kymmenen prosenttia äänistä takanaan. Demokratiaa tukevat instituutiot kuten kansallinen riippumaton vaalikomissio ja perustuslaillinen tuomioistuin ovat hyvin korruptoituneita ja vallanpitäjät käyttävät niitä instrumentteina pysyäkseen vallassa. Uuden presidentin mahdollisuudet saada mitään aikaan ovat pienet. Uusi mahdollisuus meni ohi, uusi epävarmuuden aika alkoi. Epävarmuuden tilanteissa naiset ja lapset maksavat kovimman hinnan.

Väkivallan syyt ja seuraukset

Panzin sairaalassa näemme, mitä tapahtuu, kun turvattomuus ja epävarmuus lisääntyvät. Turvallisuustason laskettua potilaiden määrä kasvaa. Turvallisuuden heiketessä naisten ja lasten raiskausten määrät kasvavat. Olemme hoitaneet yhteensä yli 55.000 raiskauksen uhria. He ovat kaiken ikäisiä naisia, nuoria tyttöjä, vanhuksia ja vauvoja. Nuorin hoitamani uhri oli kuuden kuukauden ikäinen. Viime kuukausien aikana pienten raiskattujen lasten määrä on kolminkertaistunut tilastoissa.

Emme voi vain hoitaa väkivallan seurauksia vaan meidän tulee katsoa niiden syvällisiä syitä. Olemme lähteneet vetoomuskampanjaan, jossa taistelemme mineraalien oikeudenmukaisen käytön puolesta ja rankaisemattomuuden ilmapiirin purkamisen puolesta. Väkivallalla halutaan pelotella paikallista väestöä ja ajaa heidät pakosalalle omista kodeistaan, jotta rikolliset pääsevät hallitsemaan alueita päästäkseen käsiksi luonnonvaroihin.

Ihmisarvo talouden ytimeen

Kaiken taloudellisen toiminnan ytimeen pitää laittaa ihmisarvo. Jos unohdamme inhimilliset periaatteet ja ihmisarvon ja katsomme vain taloudellisia arvoja, olemme pulassa. Emme voi tehdä rahaa ihmisten kustannuksella ja olla kunnioittamatta ihmisarvoa.

Meidän pitää katkaista siteet, jotka yhdistävät aseelliset ryhmät ja luonnonvarat. Kutsumme niitä verimineraaleiksi tai konfliktimineraaleiksi. Maassamme on paljon koko maailman tarvitsemia mineraaleja, esimerkiksi tantaliinia ja volframia. Kaksikolmasosaa maailman koboltista tulee Kongosta. Näistä mineraaleista tulee komponentteja älypuheliiniin ja muuhun käyttämiimme teknologioihin. Meitä Kongossa pelottaa puheet sähköautoista. Kongo on taas tapetilla energia-asiassa. Minkä hinnan me jälleen joudumme maksamaan?

Kongon luonnonvarat ovat mahdollistaneet teollistuneiden maiden ja länsimaiden kehityksen ja vaurauden. Ne eivät ole koskaan hyödyttäneet paikallista väestöä lukuun ottamatta muutamia johtajia, jotka ovat rahanahneita ja organisoivat kaaosta pysyäkseen vallassa. Todistamme kaivosteollisuuden käyttämää nais- ja lapsiorjuutta. He työskentelevät epäinhimillisissä olosuhteissa ollen alttiita hyväksikäytölle.

Me olemme kuluttajia. Meidän tulee olla tietoisia, mitä ostamme, ettemme ole tukemassa hirveitä rikoksia. Tällaisessa globaalissa maailmassa, jossa olemme kaikki yhteydessä toisiimme, uskomme suomalaisten olevan halukkaita rakentamaan positiivista tulevaisuutta Kongossa. Meidän tulisi vaatia läpinäkyvää, rehellistä ja puhdasta kauppaa käytetyistä mineraaleista. Ei voi olla niin, että joidenkin ihmisten oikeudet ja edistys tapahtuvat sillä kustannuksella, että toisilta kielletään heidän oikeutensa.

Ilman oikeutta ei ole rauhaa

Tarvitsemme erityisesti rauhaa. Ei ole rauhaa ilman oikeutta. Kymmenen vuotta sitten YK:n ihmisoikeusvaltuutettu **Navanethem Pillay** julkaisi raportin Kongossa tehdyistä ihmisoikeusrikkomuksista. Raportissa on luettelo 617 eri rikoksesta, myös rikoksista, jotka täyttävät kansanmurhan merkit. Naisia on mm. haudattu elävältä, pakattu kirkkosaleihin ja sytytetty salit tuleen. Valitettavasti raportin suosituksia rikostuomioistuimen perustamisesta Kongoa varten, kuten mitään muitakaan suosituksista, ei ole laitettu käytäntöön.

Jos haluatte tukea seksuaalisen väkivallan uhreja, tehdä lopun Kongon väkivallalle ja tehdä lopun verimineraaleille, se on mahdollista. Monesti sanotaan, että kriisi on liian monimutkainen. Minä sanon, että se on mahdollista. Tutustukaa tuohon raporttiin YK:n ihmisoikeusvaltuutetun sivuilta. Liittykää haastekampanjaamme, jotta kymmenen vuotta vanha raportti tulisi uudelleen näkyväksi ja sitä alettaisiin toteuttamaan. Raportti on YK:n raportti, sen ovat laatineet asiantuntijat. Suomi kuuluu YK:hon. Jos haluatte, että Kongo tulee unholasta ulos, raportin on tultava julkisuuteen.

Olin kaksikymmenvuotis-muistotilaisuudessa Panzin sairaalassa. Sairaalaan hyökättiin kaksikymmentä vuotta sitten. Olin siellä silloin Veikon kanssa. Eräs nainen tuli kertomaan, että alueella tapahtuneen joukkomurhan toteuttaja oli armeijan edustaja, mutta asiasta ei uskalla puhua, koska paikalliset pelkäävät seurauksia. Ajatelkaa, henkilöt, jotka ovat surmanneet perheenjäseniäsi, saavat jatkaa tehtävässään. Se on ikään kuin kokisit murhan uudestaan.

Me voimme laittaa lopun väkivallalle

Taistelkaa kanssamme oikeudenmukaisen maailman puolesta. Kongo tarvitsee teitä. Me voimme murtaa välinpitämättömyyden ja laittaa lopun väkivallalle Afrikan sydämessä. Me voimme rakentaa parempaa maailmaa, se on meidän intresseissämme. Uskon meidän pääsevän tavoitteeseen. Kiitos tuestanne, yhdessä voimme tehdä vielä enemmän.

Teksti:

Suomen Ekumeenisen Neuvoston Vastuuviikon koordinaattori Anna Hyvärinen.

www.ekumenia.fi

www.vastuuviikko.fi